

Nikola Šimić Tonin

ZIMSKA ŽALOVANJA

2012. Veljun velja veljača, prevrtača veljača... Pahulje, pahulje, pahulje, i dalje pahulje...Odsjecaju sjecivima brida ledenica, u zakutak dobrano i davno već od gradskoga oltara, kuće zanemara, odsječene dijelove svoga bića, kojeg oživi o izborima, kada se po selima i zaseocima, *o gradskim novcima* taksira kombijima, osobnim prometlima, plaćaju autobusi Knin-prometa, Strijela-busi, Laste, Beograd-Bus-evi, Čopić-d.o.o-i... s one strane tamo glasačke Hrvatske, one preko Drine...

A ovima s ovu stranu ovdje što ostaše tragom Šantićeve pjesme: „*Ostajte ovdje...sunce tuđeg neba...*“ raznorazni i raznorodni izborni mešetari, nakupci i prekupci glasačkih glasova, za glas obećavaju sve i svašta, od žena za oženiti se, skrbi, mirovine, asvaltiranih puteva, putića i puteljaka, telefona, vodovoda, javne rasvijete, ambulanti, stada ovaca, koza, do traktora iz Srbije...

Traktoraju se tako od izbora do izbora, pusta obećanja dresiranih licemjera... A obećani traktori, raznošeni oštrim planinskim vjetrovima, otisnutim na katalozima i brošurama, nezdrava i nekvalitetna industriskoga papira, raznose po propuhima, po zapuštenoj i neobrađenoj zemlji, carstvu trnjine, gologa gloga, kruna drače, guštera, daždevnjaka-piskavaca, zmija ljutica, do troroga poskoka što na grani lijeske vrebca vrebca, zavijenih svih nabrojanih i onih koji to nisu u vučija zavijanja... i škure bure... nesnosne i hladne zahladnice... Po zaseocima, čistinama puta, zaputcima, malo je puka, jer sve slabo i bolesno, ovakva klima čisti, a samo zdravo ostaje na životu... i živi...

Selo je ovo ne tako davno, od oko pet stotina dimova, i *preko dvi iljade glava*, hranilo: 183 konja, 628 goveda, 4220 ovaca, 884 svinje, 2022 koze, i bilo podijeljeno na četiri kraja, koja su se zvala i još se uvijek tako zovu: čavušljivci, biva po broju bivanja seoskih čavuša (glasnika), a to su Zorići, Đurići, Bojanići i Torbice, čavušljivaca udaljenih po ½ sata hoda, jednih od drugih i rastavljenih potokom Brašincem i potokom Vilesovicom, u kom su se po pučkoj predaji umivale nadgorkinje vile, a konja pojila ratnica Neda i preskakala ga kraljica Lepa, nad kojim je urotu kovao Zvonimirov brat, kako kraljevskom krunom da okruni brata, Dmitra Zvonimira...

Današnji Plavanjci skoro su svi naseljeni u **XVI.** stoljeću iz obližnje Bosne i to, naselili su ih Turci da im zemlje rade, u kuće potleušice, od kamena tesanika, jedna od druge u rastojanju do sto metara, zbijene bez ikakva poretka, obično pri strani, uokolo ravnice u kotlini, u skupinama po plemenima.

U narodu nema žive uspomene kojom se tumači ime sela, a pojedini odlomci dobili su ime po plemenu, koje u njima stanuje. Pa opet, uvriježilo se mišljenje da ime dolazi od česti plavljenja plavanjskoga polja, nekako s proljeća od nadošlih podzemnih i nadzemnih voda pomognutih potocima Došinca i Bašinca, koje ožive planinski otopci snjegova, kada prvocvijeti s planinskih visova i dola, zrcima plavanjskoga sunca izgone zimu...

Tko zna kada je s kojim od tih izгона izgnana i zadnja Maja Planinka, u ljetne dane, kada u selu nastanu vrućine, i kada se zabrani u polju paša pored usijeva. Blago se tada tjera u planinu, gdje ima izobilja trave i hladovine. Osim čobana bogatiji imaju i jedno žensko, koje zovu Majom Planinkom. Planinka sprema jelo za čobane, pere rublje, muze mlijeko, siri sir, mete maslo, održava stanove, kolibe, gdje ljetuje blago...

Dugo u noć, uz logorsku vatru, u dugu gluhu noć, u kojoj se podnose vuci čobani..., pominju se pominjanja, zgode i kazote pa tako i jedna, o tamo jednome Opačiću koji vele, da *jedared reče da je tako slatko jeo omač* (travu) te ga zato selo prozva *Omač-Kus*, a njegovo potomstvo *Omčikusi*. A bio je kažu tamnolika lica, visoka čela, pogleda vatrena, ovelika stasa, širokih gorštačkih pleća. Jak, brz, okretan. Govora jedra i čista, razbuđenog pjesničkoga duha... S neobičnom svježinom, vanrednom ljepotom i čistotom svojih jedrih izraza, s onim nepresušnim izvorom bogatstva, bujnosti i gipkosti jezičnih oblika, južnoga narječja...

Veljača **2012**. Suha zima, vjetrovita i hladna s dosta snijega. Zahladnica počinje o svetome Luki, a traje do pred svetoga Đurđa, do Đurđevdana... Bura je nenasna i ledena... Iza zime dolazi, predproljetna jugovina, pramaljeća, koja traje po nekoliko tjedana. Ona donosi izobilnu kišu koja često pada nebrojeni broj dana, namirujući tijeodne i tijeodne... Tada se izlije masa vode na zemlju, potoci i poteci otmu se koritima... Polja se pretvaraju u prostrana jezera... Po njivama izviru izvori, zviire vode...

Onda netko kao da rukom odnese svu tu vodu i razgori oganj nebeski i vrelost, padne užeže ravnicu, dani za danima se žare, žežu, praskozorjima.... Kad žar splasne, nabujala vegetacija zaposjedne ravnicu i blagi topli dani bez daška vjetra...

Ljeti dodiju vrućine i komarci... Livade zatrudne trudnim blagodatima usijeva, kukuruza, raži, ječma pšenice, povrtnica, sve otežalo bogatim urodom, bremenite grane voćki s urodom legnu po zemlji, u kojoj rodi i ono što se i u šali nanese nad nju...

Duša zaboli od pogleda, ove dvije i dvanaeste, u napuštene kuće, u napuštenim kućama, botaničke bašte, već ojačala debela stabla, samonikla iz nekada dnevnih boravaka, probijaju kroz krovove kuća...prašume pustoši

Zima stegla ove 2012, zima stegla da i kamen drhti, gluha i daleka bjelina snijega, zamela pute, obesputila ih... ralice niti na vidiku...

2012. narcisoidno-bolesnoga slikovanja, na tragu one turbo-folk-narodne, *sliku svoju ljubim, šapćem svoje ime, vjetar nosi riječi...* Riječi u vjetar, riječi u vjetru... vjetrenjače riječi... Umjesto kruha, i posla, obrazli traga, izborni govori, slikom na sliku, osobne medijske promidže, medijskoga maltretiranja puka, Hrvatskoga Kraljevskoga Glad Grada, grada tužnih ljudi... Iz dana u dan, bezdan...

Mlade kninske obitelji odlaze, dane se dan za danom izdanjeni ti i takvi obezdanjeni dani, a porodice odlaznika uvećavaju, u kolonama...

Malo je koji grad kao grad Knin, podcrtan kolonama... u novije vrijeme preko pedeset mladih, školovanih, obitelji, trenutno odredište pokrenutih kolona, konačno stanište, za skončaj konačište... Kanada...

Ostaju za njima svježije obojane fasade i po deblima , pročeljima zgrada, oglasnim prostorima pa i metalnim kontejnerima, izderani promidženi plakati, od *Jambo*-plakata do plakata veličine osobne iskaznice, slike političara...

Veju, veju pahulje, veju... po obrazinama mraz šara đon-obrazli obrazinama... a rumen, crvanilo-stida ... crvene se od mraza... Ledena caklina zaleđenih nogostupa obara i lomi noge i ruke...

Pahulje, pahulje i dalje... pahulje... Zapusi i smetovi, povrh čela kuća potleušica, gluho i daleko, do neba golemi... vješaju se bjelinom snijega izaprani zaseoci, kao bijelo rublje o štrik nebeskoga svoda s one strane ruba noći... Plavanjska starčad i nejač, okovana snijegom i ledom, njih oko dvijesto duša, bez živežnih namirnica, liječnika, prohodna puta, obespućeni, u bespućima zahladnica,

propuha bure kroz planinske žljebove, studen gore, studen zimom. Izbori su daleko... do sledećih, tko živ tko mrtav... živi strah.

Zimska žalovanja ... gutaju se dani i zalogaji ... a zalogaji, ko čovjek golemi...

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>

NEKOPIRATI